

POROČILO »COMPETENCES FOR THE FUTURE«

V terminu od 22.10.2009 do 24.10.2009 sem se udeležila konference v Varšavi z naslovom 'Competences for the future'.

Prvi dan: 22.10.2009, Univerza v Varšavi (Kazimierzowski palace)

Sprejem udeležencev in pogostitev. Registracija.

Drugi dan: 23.10.2009, Univerza v Varšavi (Old Library of the University)

Pozdravni nagovori:

- prof. Marta Kicinska-Habior

Prorektorica Univerze v Varšavi je udeležencem zaželela dobrodošlico na univerzi.

- prof. Jolanta Urbanikowa (Univerza v Varšavi)

Bolonja ekspert in vodja organizacijskega komiteja je obrazložila namen in potek samega dogodka.

Udeleženci naj bi pridobili sledeča znanja:

- spoznali bi se z pogledi na zaposlovanje tako univerz kot s strani delodajalcev
- udeleženci bodo pridobili tudi generične sposobnosti preko delavnic, ki se jih bodo aktivno udeležili
- na splošni ravni se bodo udeleženci spoznavali z ostali bolonjskimi eksperti, primerjali izkušnje, dobre in slabe prakse,...

- dr. Lene Oftedal (Evropska komisija)

Izrazila je navdušenje nad številom zastopanih držav, pripravili bodo še 5 podobnih konferenc, ki bodo bolj osredotočene na posamezne teme (denimo vseživljenjsko učenje, mobilnost ipd).

Kaj je razlika med mobilnostjo in 'learning mobility' – pomen slednjega je transnacionalna mobilnost z namenom učenja. Pomembna je zato, ker predstavlja osebni, zaposlitveni napredek – poleg tega imajo

zaposlovalci radi mednarodne izkušnje. Evropa tako postaja bolj tekmovalna, bolj zanimiva za druge trge. Leta 2007 smo praznovali 20 obletnico programa Erasmus. Mobilnost bi morala biti pravilo in ne izbira ali izjema. Vsaj 20% diplomantov bi moralo imeti mednarodno izkušnjo do leta 2020 – to je cilj Bologna Coference april 2009. Tudi predsednik Barroso je predstavil nov politični cilj: 'Youth on the move'- vsak študent bi moral imeti možnost, da postane mobilni znotraj EU.

Green paper vsebuje.: preparacijo na izmenjavo, nastanitev tam in vrnitev. Vse potrebne informacije bi morali zagotavljati visokošolski partnerji- ključno je, da vsi participirajo.

Razsežnosti mobilnosti:

- mobilnost – študentov in akademikov
- mobilnost – Evropa in širše
- mobilnost – fakultetna in širše (denimo prostovoljci)

Orodja za zagotavljanje mobilnosti: ECTS, Ecet, Europass, EQF, DS, ...

Kaj je naloga Bolonjskih ekspertov – spodbujati delodajalce in ostale partnerje, promovirati mobilnost...

- dr. Klaus Haupt (Evropska komisija)

Predstaviteljski program Tempusa. Izrazil je zadovoljstvo nad razvojem reform bolonjskega načina študija; k temu so definitivno pripomogli tudi Bolonjski eksperti. Bolonjski eksperti bi morali tesno sodelovati z ministrstvom. Po razmišljanju g. Haupta so Bolonjski eksperti na kratko ambasadorski reforme in pomočniki tistim, ki še vstopajo v reformo.

Poleg tega je še pozval vse bolonjske eksperte, da uporabljajo 'buddy system'.

- Ruard Wallis de Vries (Evropska komisija)

Predstaviteljski ECTS in DS (Diploma Supplement) Labels – naloga bolonjskih ekspertov, da se ti koncepti širijo. Vpeljava ECTS se je začela leta 1999, vendar v večini držav še ni doobila doživela. Vpeljava DS se je začela šele 2005; avtomatsko in zastoj naj bi pripadala vsem študentom v angleščini, vendar še ni zaživel koncept. Naloga Bolonjskih ekspertov je, da se države spodbudi, da se ECTS in DS uveljavita.

Vloge posameznih partnerjev:

- nacionalne agencije: izberejo Bolonjske eksperte, ki pomagajo HEI
- Bolonjski eksperti: promovira ECTS in DS – razlaga pogoje in kriterije in asistira pri vpeljavi

Naslednji korak: nacionalne agencije bodo organizirale prve evaluacije predlogov ; vsaj 1 bolonjski ekspert bo povabljen v Bruselj, da bo evalviral (januar 2010).

Stanje:

ECTS labels – Slovenija nima, največ jih ima Belgija (4); EU skupaj 23

DS labels – Slovenija nima, največ jih ima Češka (15), visoko je tudi Turčija (7); EU skupaj 52

V primerjavi z letom 2006 je opazen napredek pri vpeljavi DS in ECTS labels, vseeno je veliko držav precej zanemralilo DS label – niso imeli pravega obrazca. Zanimivo, da je več ECTS labels vpeljav, ker jih je veliko težje implementirati kot DS labels. Evropska komisija, skupaj z bolonjskimi eksperti, se bo še naprej trudila za napredovanje.

Pogoste napake DS labels: vse DS bi morale biti javno dostopne na internetu; večina držav tega ni uspela, zaradi ostre zakonodaje o osebnih podatkih – nov dogovor je, da se priloge posreduje brez imen in priimkov.

Naslednji koraki:

- Publication of the application package: october 2009 (posredovan nacionalnim agencijam in bolonjskih ekspertom)
- Deadline for submission of applications (january 2010 – tja bo vabljen 1 ekspert na državo)
- Evaluation by NA (february 2010)
- Screening of applications by Executive agency (march 2010)
- Decision (may)

ECTS users' guide mora biti uporabljen pri bolonjskem ekspertu – dostopen je na internetu. Evropska komisija z Bolonjskimi eksperti bi morala vzpodbujati države k uporabi.

ECTS in DS labels so kazalci, da je nacionalno visokošolstvo mednarodno usmerjeno – saj zagotavlja mobilnost in dostopnost v mednarodnem prostoru. Zato je ključno, da se države trudijo pri implementaciji.

Predavanja:

- **Melita Kovačević: Keynote speech, Univerza v Zagrebu (vice-rector)**

Naslov predavanja je bil »University strategies in the field of competences for the future«. Predavanje je zajemalo sledeče teme: potrebe na univerzah, ovire spreminanja, pomembnost raziskovanja, strategije...

Novе potrebe vzpostavljajo nova pravila – to velja v vseh sferah življenja. Oblikovale so se nove potrebe na univerzah, ker globalizacija vpliva na človeško aktivnost in njegove potrebe. Zahteve kažejo željo po več raziskavah ter po praksah, ki bi temeljile na raziskavah. Promovirati je treba knowledge-based society – kjer se nikakor ne sme pozabiti na raziskave.

Včasih so vsi hodili na izobraževanje v USA, danes se to spreminja -> študentje hodijo tja, kjer jim je zanimivo in kjer dobijo najboljše znanje.

Pomemben je ERI triangel – education, research, technology transfer. Torej, univerza sestoji iz dobre izobrazbe, dobrih raziskav in napredka (vse univerze niso univerze raziskav) ter iz inovacij in tehnologij.

Univerze bi se morale prilagajati družbenim in ekonomskim spremembam. Večina univerz pa je zelo rigidnih, brez želje in energije po spremembah.

Klasifikacija univerz obstaja in je odvisna od:

- Raziskav
- Učenja
- Inovacij
- Mednarodnosti (primerljivosti)
- Regijskega vpliva

Te faktorje bi morali upoštevati, ko delamo strategijo univerz. Univerze se morajo prestrukturirati na globalni, evropski in nacionalni ravni. Prestrukturiranje bi moralo upoštevati tudi ekonomsko krizo.

Strateško preoblikovanje mora zajemati odgovore na sledeča vprašanja: Kaj je naš cilj? Kaj je naš namen? Kako pomembni moramo biti (seveda si lahko globalno pomemben, vendar se moramo zavedati svojega prostora in omejitev)? Si za prioriteto postavimo profit institucij ali institucionalni naredek? Kaj je naša kritična masa (pri raziskavah, pri administraciji, pri kvaliteti poučevanja, pri inovacijah)?

Raziskava ni enako znanju in znanje ni enako inovacijam; tudi raziskave morajo biti seveda odsev družbenega dogajanja - ne smejo pa biti naročene. Raziskovalci ne smejo svojega dela vrednotiti po urah, temveč po izsledkih.

Akademski konzervatizem (academic conservatism) je problem, ki onemogoča hitrejše spremembe v visokošolskem prostoru (na eni strani seveda se skuša zaščititi dolgoletno tradicijo, težko se spreminja ljudi in njihove metode; na drugi strani vemo, da brez napredka ni ničesar.)

Univerze se morajo prilagajati spremembam v okolju, drugače ne morajo preživeti. Spremembe pa se dogajajo hitro, univerze ne smejo tako hitro reagirati, saj so občutljivo področje. Kako torej ponotranjiti spremembe? Univerze se morajo spreminjati, kako hitro torej? Kako še vedno obdržati bistvo pri spreminjanju?

Kaj torej spremeniti:

- Vlogo institucije
- Notranjo strukturo (težave kot nedotakljivost profesorja)
- Osebno odgovornost

- Vlogo administracije
- Sistem komunikacije
- Učinkovitost

Težava pri spremembah:

- Spremembe se obravnavajo kot strošek, ne kot investicijo
- Konzervativizem
- Človeški viri (nemožnost odpuščanja, nezmožnost spreminjanja)...
- Tradicija
- Odpor pri tako gospodarstvenikih kot akademikih
- Odpor pri organizacijskih spremembah v univerzah

Mogoči zaključki:

- Univerze se morajo spreminjati – izbire nimamo, vendar se morajo izvajati premišljeno
 - Ravnotežje ERI trianglera se mora ohraniti pri spremembah
 - Razlike moramo obrniti sebi v pritožbo – jih izkoristiti
- Univerze se morajo prilagajati družbenemu

VPRAŠANJA IZ PUBLIKE

- Avtonomija
 - Vladovanje univerz – kako, kake so spremembe
 - Počasni mehanizmi akreditacije- kako potem spreminjati univerze
 - Inovacije? Kako? Finance? Se lahko gospodarstvo vmešava v avtonomno institucijo?
- **Diem Ho, IBM university: Enterprises and skills for the future**

Naloga univerze je da ustvarja, posreduje in aplicira znanje študentom. To je krog znanja, ki je za delodajalca ključen. V učilnice moramo vrniti izkušnje in vaje - praktične izkušnje so ključne (to loči ameriške in evropske univerze).

Trg ceni naslednje sposobnosti:

- application (software...)
- web services
- operating sistem (security)
- debatabase (administration)
- project management
- networking

Zanimiv citat: »Ko nekaj prodajaš moraš vedeti, kakšne so tvoje stranke-drugače ne boš nič prodal. Univerze bi se morale prilagajati trgu!«

DELAVNICA: UNIVERISTY STRATEGIES
- Melita Kovačević in David Coyne

Strategija univerze bi morala biti zemljevid v prihodnost. Pri tem je ključno, da se univerze ne samo odzivajo na spremembe, ampak da jih skušajo predvideti in se nanje vnaprej odzvati. Samo tako bodo lahko ostale konkurenčne. In še več: samo tako bodo lahko ustvarjale razmere v družbi. Za tak cilj je seveda ključno, da se univerze spreminjanja lotijo premišljeno z jasno vizijo. Strategija univerz naj vključuje ne samo analizo prihodnosti, ampak tudi analizo sedanosti.

Strateški načrt naj vsebuje:

- kje je univerza zdaj
- kam hoče univerza
- do kdaj hoče doseči cilj
- kako bomo cilj dosegli

Definirati je treba tudi prioritete od katerih univerza ne bo odstopila. Predvideti je treba ovire pri implementaciji strateških usmeritev in jih že vnaprej odpraviti.

Ključna težava univerz danes je, da je v ospredju bolj 'teaching' kot 'learning'. Univerze več ne usposablajo učencev za učenje in pripravo za učinkovito delo na trgu. Ampak jim zgolj predavajo znanja, ki niso nujno uporabna znanja. S tem apriori ni nič narobe, težava je v tem, da se pri predavanjih ex-catherdra ne uči mišljenja, ampak zgolj pomenja. Taki diplomanti so nekoristni, saj niso zmožni delovati in razmišljati. To morajo v prihodnosti univerze spremeniti. Prvi korak k temu je vsekakor poudarjanje raziskovalne dejavnosti univerze, ki b morala biti gonilna sila vsake univerze.

Čisto konkretno bi morale univerze pri svoji strategiji upoštevati:

- demografija
- število študentov
- finance
- spremembe v profesorskem kadru (staranje)
- spremembe na trgu dela
- koncentracijo raziskav na posameznih področjih

Poleg upoštevanja teh dejavnikov, je nujno, da je strategija univerze usklajena. Zaželeno je tudi, da so v strategijah vključeni merljivi cilji – zato, da se natančno ve, ali univerza dosega svoje zastavljene cilje. Pri tem je ključen tudi dober arhiv univerze, da se lahko sledi napredku.

Primeri:

- »vsaj 85% profesorjev se bo ukvarjalo z raziskavami do leta 2010«
- »cilj univerze je, da bo do leta 2010 dosegla, da bo razmerje profesor-študent 1: 15«

Pri sprejemanju strategije univerze je ključno tudi, da se doseže konsenz o tem, ali bo prioriteta ustanove raziskovala ali poučevalna dejavnost.

Ključen problem je tudi akademska konzervativnost. Pri sprejemanju strategije določene univerze je seveda nujen tudi miselni napredek. Kar je morda najtežja naloga sprejemanja strategij.

Univerze pogosto pozabljajo na 'zasledovanje svojih diplomantov', kar je tudi ključno, ko govorimo o strateških usmeritvah univerz. Kje se zaposlujejo posamezni kadri in kje se ne; so ključni faktorji pri strategijah univerz. To so podatki, ki nam sporočajo, kje moramo okrepiti svoja znanja in raziskave ter kje smo uspešni.

Tretji dan: 24.10.2009, Univerza v Varšavi (Old Library of the University)

Okrogla miza:

Okrogla miza s predstavniki delodajalcev na temo: vpliv bolonjske reforme na zaposlovanje

Predstavniki iz Poljske (g. Krzysztof Chelpinski iz Poljske federacije delodajalcev) je poudaril, da že nekaj let opažajo isti trend: da so študentov v večini zanimive discipline, ki niso zaposljlive. Predvsem je zanj problematično družboslovje in humanistika, kjer je trg zasičen. Zanj je ključno, da se vzpostavijo kanali za komuniciranje univerz in trga. Do zdaj je bila namreč ta komunikacija slaba, zato tudi prihaja do nezaposljivost.

Predstavniki iz Avstrije (g. Roland Sommer iz Avstrijske federacije delodajalcev) je poudaril, da je prihodnost v Kariernih centrih, ki jih uvajajo nekatere univerze. Strinja se s predstavnikom iz Poljske, da je problem v komunikaciji z univerzami. Namreč delodajalci sploh ne vedo, kaj pričakovati od diplomantov po bolonjskem načinu študija, saj z njimi nimajo preteklih izkušenj. Univerze pa jim tudi niso postregle z informacijami, kake novosti prinaša bolonja na trg dela. Zato so delodajalci v Avstriji v precejšnji zadregi pri zaposlovanju – ker je lažje, zaposlujejo raje stare diplomante, saj vedo kaj ' kupujejo'. Dodatni problem, ki ga opažajo delodajalci je tudi, da so univerze stare programe samo prepolovile na 3+2 sistem, brez enakomerne porazdelitve znanja – kar za njih v bistvu pomeni, da je diplomant po prvem ciklu nezaposljiv, saj ima pol znanja v primerjavi z bivšimi diplomanti. Pogrešajo tudi mednarodne izkušnje diplomantov.

Predstavnica univerz iz Hrvaške (Melita Kovačević, prorektorica na Univerzi v Zagrebu) se strinja, da je bil dialog z delodajalci do zdaj relativno slab. In da je to vsekakor področje na katerem morajo vse univerze sprejeti neke strateške usmeritve. Problem, ki se poraja je, da se nekatere univerze branijo povezovanja z gospodarstvom in tak dialog a priori zavračajo. Kar ni nujno dobro. Vsekakor se je treba zavzemati, da se v dialog delodajalci-univerze, vključi tudi študente.

Predstavniki študentov (g. Bartłomiej Babaszak iz ESU) je poudaril, da je dialog ključen. Študentje ne vidimo napredka v omejevanju študija zgolj zaradi potreb trga.

Vprašanje iz publike: zakaj podjetja bolj ne vzpodbujajo mednarodne prakse? Če jih tako zelo podpirajo?

Odgovor: Problem je v jeziku. In v zakonskih ureditvah.

Vprašanje iz publike: čigava je odgovornost pri nezaposljivosti diplomantov – je to odgovornost študentov, univerz ali trga?

Odgovor: od vseh. Nekateri akademiki kar vztrepetajo pri misli, da bi morali pri svojem poučevanju in raziskovanju upoštevati potrebe trga. Trg išče kadre, ki so vsemogočni (imajo izkušnje, odlične ocene, mednarodno prakso...) – ne upoštevajo pa realnih omejitev. Študentje imajo druge probleme; med drugim tudi to, da je študij na prvi stopnji zelo intenziven. Kar jim onemogoča flirt z delodajalci in jih hkrati sili v površno delo (slabe ocene) – zato so težko zaposljivi po prvem ciklu. Gre v bistvu za začaran krog odgovornosti.

Vprašanje iz publike: ali ni univerza več kot samo pot do zaposlitve?

Odgovor: da.

Vprašanje iz publike: ali delodajalci in univerze sploh zaupajo študentom? Se sploh danes še kaj pričakuje od študentov, razen poslušanja in zapisovanja med poukom?

Odgovor: da.